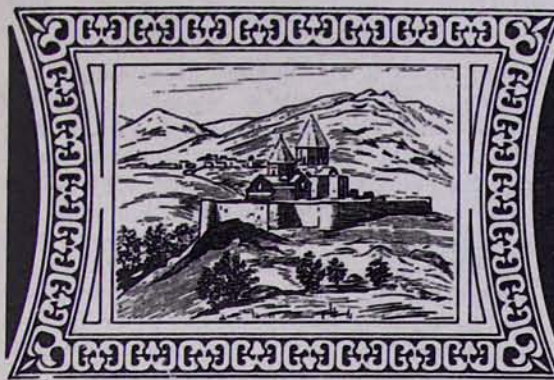

ՆՈՐԻՆ ՍՈՒՐԲ ՕԾՈՒԹՅՈՒՆ Տ. Տ. ՎԱԶԳԵՆ Ա.
ԾԱՅՐԱԳՈՒՅՆ ՊԱՏՐԻԱՐԺ ԵՎ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ

Խ Մ Բ Ա Գ Ր Ա Կ Ա Ն

ԳԱՀՆ ՈՒ ԳԱՀԱԿԱԼԸ

Մայր Աթոռում այս տարի էլ, սեպտեմբերի 29—30 օրերին, ավանդական շուքով ու հանդիսավոր իրադրության մեջ նշվեց Վեհափառ Հայրապետի գահակալության 18-րդ տարեդարձը:

Պատմական ու հիշարժան օրեր հանդիսացան այդ օրերը և խոստումնալից մի նոր հանգրվան Մայր Աթոռ ու. Էջմիածնի և նրա՝ արժանընտիր գահակալի եկեղեցաշեն ու հայրենանվեր գործունեության ճանապարհի վրա:

Անցնող 18 տարիները եղան լարված աշխատանքի, հոգևոր, մշակութային, շինարարական և հայրենասիրական-խաղաղասիրական գործունեության ատոթ տարիների՝ լի ոգևորիչ արդյունքներով, շնորհիվ Հայոց Հայրապետի աննկուն և անկտրտում հավատքի, գործելու անվիստ եռանդի և իր բարձր անձնավորության ու պաշտոնի ներշնչած տիրական հեղինակության. «զի այսպիսի իսկ վայել էր մեզ Քահանայապետ» (Եբր. է 26):

Հանձնի Տ. Տ. Վազգեն Ա Ամենայն Հայոց Հայրապետի հայ եկեղեցին և մեր ժողովուրդը ունեցան մեր պատմության լուսամիտ, հայրենանվեր ու շինարար հայրապետներից մեկը, որն իր ուսերի վրա կրում է հայրապետական ծանր ու պատասխանատու լուծը կոչման և ծառայության խորին գիտակցությամբ դեպի իր եկեղեցին, ազգն ու հայրենիքը:

Ահա թե ինչու վերջին տարիների ընթացքում հայրապետական գահակալության տարեդարձները հանդիսացել են մեր օրերի

ազգային-եկեղեցական տարեգրության մեջ գեղեցիկ ու սրտագին ավանդույթ, երբ այդ ուրախ առիթով Մայր Աթոռ են ժամանում հոգևորական ու աշխարհական ներկայացուցիչներ սփյուռքի և մայր հայրենիքի թեմերից՝ բաժանելու Մայր Աթոռի ուրախությունն ու խանդավառությունը, և երբ այդ առթիվ դարձյալ Մայր Աթոռում տեղի են ունենում հիշատակության արժանի պատմական հանդիսություններ, հոբելյաններ, որոնց շնորհիվ հայ ժողովուրդն ամբողջ, որ ի սփյուռս աշխարհի և ի հայրենիս, բոլորվում, ամբողջանում և հզորանում է Լուսավորչի գահի և նրա գահակալի շուրջ՝ որպես մեկ եկեղեցի և մեկ ժողովուրդ:

Այս տարի էլ գահակալության տարեդարձի առթիվ Մայր Աթոռում կատարվեցին հանդիսություններ, հոբելյաններ, որոնց նրկարագրությունը տպվել է ամսագրի սույն համարի հաջորդ էջերում:

Հոգեկան մեծ քերկրանքով և գոհունակությամբ պետք է արձանագրել՝ այս տարի Հայոց Հայրապետի գահակալության տարեդարձի առթիվ Մայր Աթոռում կատարված հանդիսությունները՝ Մայր տաճարի նոր գանգերի օրհնությունը, հայրապետական հանդիսավոր ու պատարագի մատուցումն ու եպիսկոպոսական ձեռնադրությունը, շնորհավորություններ Վեհարանում, պաշտոնական ընդունելություններ և ապա հոկտեմբերի 5—7 օրերին ու. Ներսես Ծնորհալի Հայրապետի մահվան 800-ամյակին նվիրված հոբելյանական տոնակատարություններ:

Այսօր, ավելի քան երբեք, կենսունակ է, պայծառ ու լուսավոր հավերժական Մայր Աթոռն ու Էջմիածինը իր հավատալիքի գաղափարների սիրով, պաշտամունքի մեջ, հավորդիներ, որոնք թե՛ վերածնված Հայոց աշխարհի և թե՛ սփյուռքի բոլոր տարածքների վրա իրենց նաշվածքն ու հայի հոգին սկսեցին դնել և դնելու են Էջմիածինը, դեպի Լուսավորչի աստվածակերտ Մայր Աթոռն ու նրա առաքելաշավիղ գահակալը:

«Մենք իբրև եկեղեցի և իբրև ժողովուրդ,—ասում է Վեհափառ Հայրապետը սեպտեմբերի 30-ին Մայր տաճարում արտասանած Իր քարոզի մեջ,—ապրում ենք մեր պատմության ամենաբախտորոշ շրջաններից մեկը... Վերածնվեց հայ ժողովուրդը և սկսավ քայլել նոր կյանքի ճանապարհով իր պատմական հայրենիքի մի մասի վրա հաստատելով հայկական նոր պետությունը, որ ավելի քան հիսուն տարիների ընթացքում, վերաշինեց և ծաղկեցրեց իր ավերված երկիրը անհախճաբաց թափով, խաղաղության և ապահովության պայմանների մեջ սովետական ժողովուրդների եղբայրական ընտանիքում»:

Հայ ժողովրդի հոգևոր, հայրենասիրական, ազգային վերագարթոնքի մեջ, Մայր Աթոռն ու Էջմիածնի օրհնության և դեկավորության ներքո իրենց կարևոր դերն ունեն մահ հայ եկեղեցին ու հայ հոգևորականությունը:

Հայոց Հայրապետի գահակալության 18 տարիների ընթացքում, Նրա անմիջական ջանքերով, արտագին աշխատանքներ կատարվեցին «վերականգնելու, ամրացնելու և ծաղկեցնելու համար անցյալում նահատակված մեր եկեղեցիներ», նշում է Հայոց Հայրապետը: Բավ է միայն արձանագրել, որ այսօր հայ եկեղեցու ապրող և գործող բարձրաստիճան 30 հոգևորականներից 25 եպիսկոպոսներ և արքեպիսկոպոսներ Հայոց Հայրապետի ձեռնասուններ են: Այս փաստն ինքնին պերճախոս վկայությունն է այն հուսադրիչ իրողության, որ հայ եկեղեցին այսօր էլ նոր կյանքի է կոչված և գտնվում է իր պատմական առաքելության և կոչման բարձրության վրա՝ փառավորապես կատարելու համար հոգևոր պատրված ժողովրդի:

Սեպտեմբերի 30-ին գահասարհում տ. Սերովքե արքեպ. Մանուկյանը, հանուն հայ եկեղեցու լրության և հայ հոգևորականության, շնորհավորելով Հայոց Հայրապետին, ասում է.

«Ս. Էջմիածին Մայր Աթոռ, տասնյոթ դարերու պատկառելի և պատվական հաստատությունն մըն է: Դարերու ընթացքին մեր ժողովուրդը ինչ որ ունեցած է իբրև լավագույն, դրած է մեր եկեղեցիին և մասնավորաբար

Մայր Աթոռն ու Էջմիածնին մեջ: Անհկա ալլևա հայ ժողովուրդի և նույնիսկ ամբողջ քրիստոնեության պատմության առջև նվիրականացած և սրբացած հաստատությունն է: Տասնյոթ դարերու ընթացքին հարյուր երեսուն հոգեկից, աստվածարյալ և ազգասեր հայրապետներ քաղմած են այս սուրբ Աթոռին վրա: Այդ հայրապետներն յուրաքանչյուրը իր միտքին և հոգիին շնորհները ավելցուցած է այս հաստատության վրա, և այս հաստատությունը դարերու ընթացքին ճոխացած, զարգացած, նվիրականացած և սրբացած և նույնացած է մեր ժողովուրդի հոգիին և մեր ժողովուրդի պատմության հետ:

Վեհափառ Տեր, Դուք այդ հարյուր քանի՞ն հիմատուն հայրապետներուն արժանավոր հաջորդն եք, և այս տասնյոթ տարիներու ընթացքին Ձեր միտքի և Ձեր հոգիի շնորհները դրոշմած եք այս հաստատության վրա: Տասնյոթ տարիներու ընթացքին վերածնունդ մը ունեցած է Մայր Աթոռն ու Էջմիածինը: Վերածնունդ՝ հոգևոր կյանքի մեջ, վերածնունդ՝ մշակութային, կրթական կյանքին մեջ, վերածնունդ՝ շինարարական մարզին մեջ, որուն վրա Ձեր գեղարվեստական հասկացողությունը և Ձեր միտքին դրոշմը կերևի ամեն կողմ»:

Նույն օրը գահասարհում Հայկական ՍՍՀ Միմիստրների սովետին առընթեր հայ եկեղեցու գործերի խորհրդի նախագահ Ս. Գասպարյանը, շնորհավորելով Հայոց Հայրապետին, ասում է.

«Չափազանց ուրախ եմք տեսնելով, որ տասնյոթ տարիների եռանդուն գործունեությունից հետո Դուք այսօր ավելի կորովի, ավելի եռանդով, քաջատոգչության մեջ բազմած եք ու Էջմիածնի գահին և շարունակում եք հաջողությամբ Ձեր բարձր առաքելությունը իբրև Ամենայն Հայոց կաթողիկոս»:

Այնուհետև Ս. Գասպարյանը նշում է, որ անցնող տասնյոթ տարիների ընթացքում Հայոց Հայրապետի ջանքերով ստեղծվել է «մի շատ հաստատուն կամուրջ Սովետական Հայաստանի և արտաշխարհի միջև» և սփյուռք-հայրենիք կապերը «ամրապնդվում են, ընդլայնվում և առաջիկայում խոստանում են ավելի նոր և մեծ հեռանկարներ»:

Պարոն Ս. Գասպարյանը այնուհետև մի առանձին կարևորությունը ընդգծում է Հայոց Հայրապետի խաղաղասիրական ջանքերը, ողջ աշխարհում կայուն խաղաղության ասպարեզում, «որ այդ մեծ և շնորհակալ գործին» Հայոց Հայրապետը բերել է իր «հեղինակավոր մասնակցությունը» և իր «հեղինակավոր խոսքը տարածել աշխարհի բոլոր ամբիոններից, աշխարհի բոլոր երկրներում»՝ արտահայտելով մահ «հայ ժո-

ղովրդի խաղաղության տենչանքը, նրա խաղաղասիրական ձգտումները աշխարհի շատ ժողովուրդներին»:

Հոկտեմբերի 7-ին, կիրակի օրը, Վեհա-րանում ս. Ներսես Ծնորհալու հոբելյանի առթիվ արտասանած իր ողջույնի գեղեցիկ և բովանդակալից խոսքում, Երուսաղեմի ամենապատիվ տ. Եղիշե սրբազան պատ-րիարքը նշում է, որ «Հայոց մեծագործ Հայ-րապետները» նման են «Մովսեսին, որ մո-րենիի անկեզ բոցին վրա կարդաց իր ժող-վուրդին ճակատագիրը: Երբ կկենանք Աստ-վածաշունչի այս պատկերին առջև, Մովսե-սով խորհրդավորված, մեր միտքը կերթա մեր աստվածարյալ Հայրապետներուն, Լու-սավորչեն մինչև Ն. Ս. Օծություն Վազգեն Ա: Անոնք ալ, անշուշտ, մեր ժողովուրդի գոյության բոցին վրա կարդացին մեր ճա-կատագիրը և լցվեցան անով, առաջնոր-դելով զայն կրակն կրակ, փոթորիկն փո-թորիկ, անդունդն անդունդ, դեպի ցեղին

լուսավոր ապագան, դեպի մեր ժողովուրդի ազատությունը»:

Արժա՛ն և իրա՛վ:

Արդարև, ավելի քան միսիթարական է արձանագրել բովանդակ հայ ժողովրդի ան-վերապահ հավատարմությունը դեպի Լու-սավորչի Աթոռն ու նրա Աթոռակալը, որն իր մաքուր և ամուր ձեռքերում է պահում «գաւազան իշխանութեան մերոյ Հայրապե-տութեան» և դեկը՝ մեր ազգային-եկեղեցա-կան կյանքի:

Հայ հոգիների եղբայրացում ս. Էջմիածնի լույսի և օրհնության ներքո, վերածնված մայր հողի վեմ-զգացման մեջ:

Բովանդակ հայ ժողովրդի սրտաբուխ մաղթանքն է, որ Լուսավորչի գահը հավեր-ժորեն, միշտ պայծառ ու կանգուն մնա, և Հայոց Հայրապետի կյանքի օրերը լինեն եր-կար ու արևոտ, նոր իրագործումներով գե-ղեցկացած և պայծառացած:

«Տեր, անասան պահիր դու միշտ

Քո իսկ հիմնած Մայր Աթոռ»:

